

Durmuş Hocaođlu

Eğitim ve Üniversite Üzerine Bâzi Notlar

Gelecek., Yıl: 1., Sayı: 17., 08.06.2001-14.06.2001., s.10

Durmuş Hocaođlu, *Gelecek* Yazıları Sıra No: 15

Künye:

- Hocaođlu, Durmuş., “Eğitim ve Üniversite Üzerine Bâzi Notlar”., *Gelecek.*, Yıl: 1., Sayı: 17., 08.06.2001-14.06.2001., s.10

I: Okuma-Yazma Mes'elesi

Ülkemizde en ziyâde şikâyet edilen konulardan birisi, toplumumuzda okuma-yazmaya karşı duyulan ilginin azlığıdır. Yerden göğe doğru olan bu olgusal tesbîte karşılık, serdedilen sebepler umûmiyetle derinlikten mahrûm olup, “anlamak”tan ziyâde “yargılama”ya yönelik birtakım aydın zaâfiyetleri şeklinde tezâhür etmektedir. Evet: Türk Milleti'nin, okuma-yazma ile pek ziyâde ünsiyet peydâ etmiş olmadığını biliyoruz; ancak, anlaşılamayan taraf, “okuma-yazma”nın bir fonksiyonelliğinin bulunmadığı bütün toplumlarda aynı olgusal gerçeklikle karşılaşmış ve karşılaşılmakta olduğudur. Okuma-yazma'nın bir iş görmediği, bir işlevi (fonksiyonu) olmadığı her toplum, aynı illetle mâlûldür. Bunun da sebebini ikiye indirgeyebiliriz: Birincisi, tarih içerisinde oluşmuş “otoriteryenizm ve bîat geleneği” ve ikincisi de yine ilkiyle birçok irtibâtı bulunan “sanâyî toplumu olamama”dır. İmdi: “Otoriteryenizm ve bîat geleneği” dediğim olgu, insanların, kendi akıllarıyla düşünmekten çekinmeleri ve akıllarını bir “üstün kişi”ye, bir “otorite”ye ipotek etmeleridir. İmdi, böyle bir toplum, tabiatıyla okumaya ihtiyaç duymayacaktır; çünkü nasıl olsa onun yerine düşünen ve *herşeyi bilen* muktedir ve üstün zatlar, yanılmaz otoriteler mevcuttur. İkincisine gelince: Her türlü sosyal etkinlik, ancak kendisine uygun bir cemiyet içerisinde bir anlam ve bir değer taşır; kullanılmayan âletlerin paslanması, kullanılmayan organların kadükleşmesi gibi, kullanılmayan bilgi ve mahâretler de kadükleşir. O sebeple, sosyolojide bilinen şekliyle, nasıl ki bir yamyama okuma-yazma öğretilmesi, onu “okuma-yazma bilen bir yamyam”dan daha ileri bir seviyeye terfî ettirmez ise, gerekli alt-yapılarla teçhîz edilmemiş bir topluma okuma-yazma öğretilmesi ve eğitim verilmesi de o toplumu okuma-yazma bilen ve eğitimli câhil bir toplum olmaktan daha yüksek bir mevkie terfî ettirmez.

İşte, sanâyî toplumu, okuma-yazma'yı, sosyal hayatın ayrılmaz bir parçası hâline getirmekte ve onu fonksiyonelleştirmektedir; böyle bir toplumda okuma ve yazma, hergün eve alınan ekmek ve içilen su gibi tabîî ve zarûrî bir ihtiyaca dönüşmekte olduğu için okuma-yazma bilenler sâdece okuma-yazma bilen ama okumayan ve yazmayan nomadlardan farklı olarak gerçekten okuyan ve yazan kişiler olmaktadırlar. Çünkü okuma ve yazma, artık bir iş gören bir uzva inkılab etmiş bulunmaktadır.

II: Eğitim Seferberliği

Üzerinde çok konuşulduğu hâlde hemen-hemen hep aynı şeylerin biktırircasına bir biteviyelikle tekrarlandığı ve hiç sorgulanmadığı birçok alandan birisi olan Eğitim Seferberliği, kelimenin tam mânâsıyla büyük bir bozgunla sonuçlanmış olan bir seferberliktir. Bir önceki maddede hulâsa edilen Otoriteriyenizm ve Bîat Kültürü ve Sınâileşme problemleri hâlledilemediği için, esas olarak ciddî hiçbir işe yaramayan bir “okumuş-yazmış, diplomalı boşlar ve câhiller ordusu” üretmekten başka bir netîce yaratmayan, Türkiye’yi yüksek düzeyde bir bilgi üreticisi ve tüketicisi ülkeye dönüştürmeye muvaffak olamayan Eğitim Seferberliği’nin getirmiş olduğu bir başka zarar da zâten çok kıt ekonomik kaynaklara sâhip olan bu ülkenin bu kaynaklarını verimsiz alanlarda hebâ etmesidir.

Bu seferberliğin kurmaylarının anlayamadığı bir husus da şudur: Bu seferberlik netîcesinde, “vurdun mu öldür, verdin mi doyur, herkesi doyurmak isteyen herkesi aç bırakır” özlü deyişlerindeki hikmetli mânâ tahakkuk etmiş, herkese birden eğitim verilmek istenmesi, hiç kimseye ciddî bir eğitim verilememesi gibi zıt bir sonuca yol açmıştır.

Eğitim Seferberliği fikri her ne kadar bir iyi niyet eseri olsa da, yol açmış olduğu bir başka zarar da Öğretmenlik mesleğinin dejenerasyonu olmuştur. Herkesi eğitmek için yola çıkılınca seçilen hedef kitlenin dehşet verici büyüklüğü kaynakların yetmezliğini doğurmuş, bu kıt kaynaklardan öğretmenlere ayrılan maaş ödemeleri de mütemâdî sûrette azalmış ve en nihâyet, sefâlet mertebesine varmıştır. Böylece “sıradanlaşan” öğretmenlik bir yandan daha henüz fakülte eğitimi safhasında kaliteli öğretmen yetiştirilmesini zorlaştırdığı gibi, diğer yandan da, meslek hayatlarında öğretmenlerin kendilerini mesleklerine adayan insanlar olmasının önünü de adetâ bile-bile tıkamıştır.

III: Üniversite ve Üniversiteli

Türkiye’nin eğitimdeki başarısızlıklarının ve hattâ bâzı bakımlardan eskiye kıyasla ileriye gitmek yerine gerileşmesinin ve yozlaşmasının bir sebebi de, **Üniversite** ve **Üniversiteli** kavramlarının dejenere edilmesidir. Bu konuda hiç detaylandırmaya girişmeden şunu açıkça söylemek isterim: Gerçek bir üniversiteli gerçek bir liseliden çıkar. Gerçek bir liseli ise öncelikle ve behemehâl seviyeli bir *bilgi* ve bundan daha da mühimi seviyeli bir *kültür* ile yetişmiş kişi demektir. Hâlbuki Türkiye bu konularda ileriye gitmek yerine daha da gerilere düşmüş bulunmaktadır ve bu elem verici hâl her geçen sene daha da katlanarak devam etmektedir. Bu hususta tipik bir örnek, kültür bilgilerinin câhilce küçümsenmesidir; söz gelimi, “*kurbağanın sindirim sistemi neye lâzım, Amazon nehrinin uzunluğu neye lâzım, Hammurabi kaanunları neye lâzım, Aruz vezni neye lâzım ...*” şeklindeki gûyâ mâlûmât-furuşluk eseri olan cehl-i mürekkebe ile işbâ hâlindeki şikâyetler, aslında, “biyoloji, coğrafya, tarih, edebiyat ve ilâahir neye lâzım” demenin bir başka türüdür. Fakat benim de o zaman bu çirkin fikri müdâfaaa edenlere, “ne istiyorsunuz” diye sorma hakkım doğar. Evet: Siz sâhiden ne istiyorsunuz? O lâzım değil, bu lâzım değil; ne lâzım? Demek ki sizin istediğiniz bir diploma! Öyleyse alın diplomanızı başınıza çalın!

Üniversite mevzûunda mutlaka belirtmeyi gerekli gördüğüm bir başka husus da, birkaç özel alan dışında meslek lisesi mezunlarının üniversiteye alınmasına mânî olunmasının zarûretidir. Evet; meslek lisesi mezunları üniversiteye alınmamalıdır; çünkü gerçek bir üniversiteli aynı zamanda bir kültür adamıdır ve o da ancak iyi ve kaliteli bir genel kültür lisesinden yetişebilir! Meselâ, meslek liselerinden mezun olanlara mühendislik fakültelerinde okuma hakkı verilmesi, hem kültür bakımından ve hem de matematik ve fizik gibi temel pozitif bilimler alt yapısı bakımından zayıf bir mühendisler ordusunun yetişmesine sebebiyet vermiştir. Hâlbuki Mühendis, bir teknisyen değil, ondan çok daha fazla birşeydir. Mühendis, hem teorik düşünebilen, yaratıcı zihnî faaliyetlerde bulunabilen bir meslek adamıdır, hem de bir kültür adamı.

IV: Üniversite ve Dil

Üniversitelerimizle ilgi bir başka ciddî bir problem alanı da “Dil”dir. Hiç şüphesiz her millet eğitim ve öğretimini kendi dili ile yapmalıdır; Millet olmanın gayri kaabili içtinab şartlarından birisi de budur. Fakat, Türk Dili’nin mârûz kalmış olduğu tahrîbat, O’nunla ciddî bir medeniyet ve kültür yaratılmasını imkânsızlaştırmıştır. Bu durumda ya, ortalama olarak her on senede adetâ tasfiye edilmişçesine yenilenen ve bütün ifâde kudret ve kaabiliyetini kaybetme derekesine tenzîl edilen “bu Türkçe”, yâni **Piyasa Türkçesi** *birşekilde* lâğvedilmeli ve gerçek bir Kültür Türkçesi için çalışılmalı veya Üniversite’de bu “piyasa Türkçesi” yerine “yabancı dil” ile eğitim-öğretim yapılmalıdır. Bu hususta çok dikkat çeken bir husus da, Türkçe’yi müdâfaa edenlerin bunu ekseriyetle ideolojik bir seviyede yapmaları ve buna mukaabil, tipik bir *aydın riyâkârlığı* örneği sergileyerek, çocuklarını yabancı dil ile eğitim veren müesseselerde okutmak için bütün imkânlarını seferber etmeleridir. Bir yandan Öğretmen hakkında içi boş ve hiçbir değeri olmayan nutuklar irad ederken diğer yandan öğretmeni açlık ve sefâlete mahkûm eden riyâkarlığın, ikiyüzlülüğün bir benzeri olan bu aydın (?) hastalığı, Türkiye’nin en büyük baş belâlarından birisi ve hattâ birçok yerde en büyüğüdür.

Ancak, her ne sûretle olursa olsun, Üniversite’de Yabancı Dil problemi çok radikal bir şekilde sıhhatli bir hâl tarzına kavuşturulmalıdır. Herkes bilmektedir ki, İngilizce başta olmak üzere, bir batı diline vâkıf olmayan bir kişinin bilgisini ve iş imkânlarını geliştirmesi bir yerden sonra tıkanmakta ve imkânsızlaşmakta; bu dilleri bilenlerle bilmeyenler arasında muazzam bir fark husûle gelmekte ve dil bilmeyen ülke gençleri, ileride telâfisi çok müşkil ve hattâ birçok hâlde imkânsız olan bir “toplumsal ve kültürel gecikme”ye mârûz kalmaktadırlar.

V: Eğitim ve Etnik Bumerang Te’siri

Genel olarak Eğitim ile ilgili son derece mühim ve fakat bir o kadar da kimsenin dikkat etmediği başka bir husus da, “Etnik Bumerang Te’siri”dir. Ülkenin belirli bir bölgesinde yoğunluk olarak “eşik değer” sınırını aşmış bir etnisitenin mevcûdiyeti hâlinde o bölgede verilecek yaygınlaşmış eğitim-öğretim faâliyetleri, beklenenin aksine, etnik bilinç uyanmasına sebebiyet vermekte, “bütünleştirici” değil “parçalayıcı” bir fonksiyon icrâ etmektedir. İşte, “**Bumerang Te’siri**” denen olgu, çok kısaca budur: Atılan silahın geriye gelerek atanı vurması gibi, hedeflenenin tam aksi bir sonucun doğması! Nitekim, Türkiye’nin Güneydoğu bölgesinde Türk devletinin açmış olduğu ve bütün masrafını da üstlendiği eğitim-öğretim kurumları, Kürt Etnikçiliği’nin en büyük beslenme kaynaklarının başında gelmektedir; Türk Devleti, dolaylı olarak kendi düşmanını kendi eliyle üretmekte, beslemekte ve büyütmektedir. Eğitim-öğretim kurumlarının kusûru olmaktan ziyâde sosyolojik kaanunların bir sonucu olan bu tehlikeli gelişme üzerinde ayrıca ve çok büyük bir hassasiyetle durulması iktizâ etmektedir.

Görüldüğü gibi Eğitim-Öğretim ile alâli olarak zikrettiğimiz şu birkaç mesele dahi yine netîce îtibâriyle gelip muhtelif şekillerde “Siyâset”e dayanmaktadır. Onun içindir ki, her toplumsal mesele aynı zamanda siyâsî bir meseledir ve yine onun içindir ki gerçekten modern bir toplum, mutlaka ve behemehâl “siyasî” bir toplumdur; yâni, Siyaset’i profesyonellerin eline bırakmayıp, bizzat kendisi yapan “aydınlanmış” bir toplum!

